

Vegetatie, doorworteling en erosiebestendigheid op dijken

Carla Grashof-Bokdam

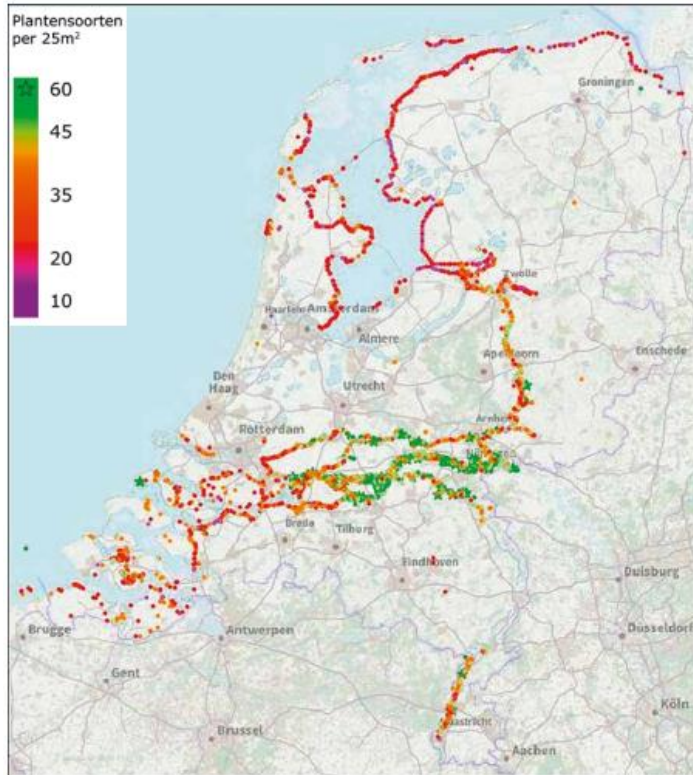
inhoud

- ✓ Relatie biodiversiteit en erosiebestendigheid
- ✓ rol van beheer en zaadbronnen
- ✓ Rol van klimaatverandering: droge zomers

Hoge potentie biodiversiteit grasdijken

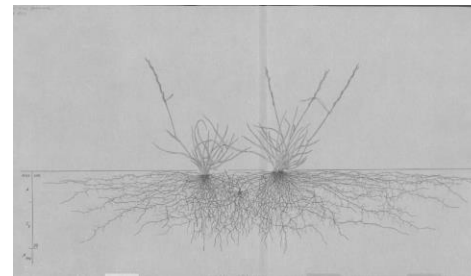
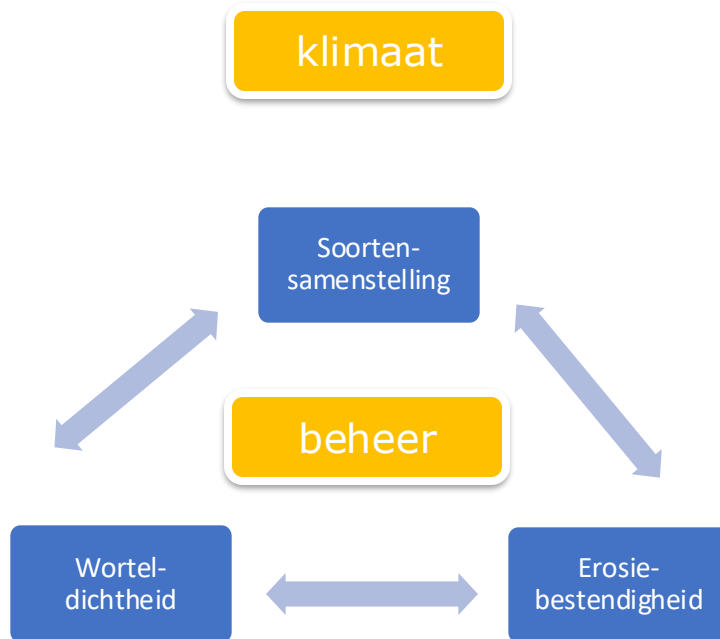
Van Rooijen 2024:

Veel dijken hebben nog een lage planten diversiteit

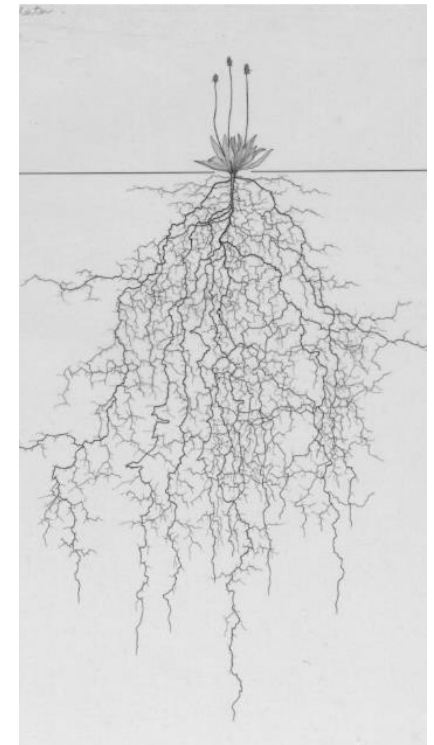

Relatie biodiversiteit en erosiebestendigheid

Relatie vegetatie en sterke dijken

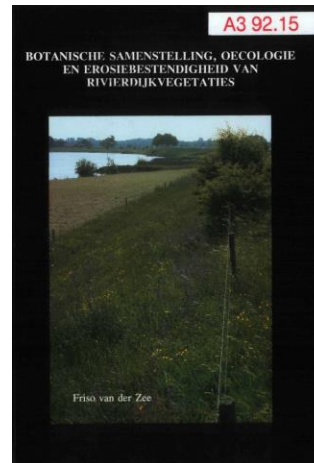

Engels raaigras

Smalle weegbree

Relatie biodiversiteit – sterkte grasdijken

Biodiversiteit leidt tot hogere worteldichtheid en erosiebestendigheid

(Sprangers & van der Zee)

VTV leidraad 2007

2017: leidt hogere biodiversiteit ook tot hogere sterkte in golfproeven?

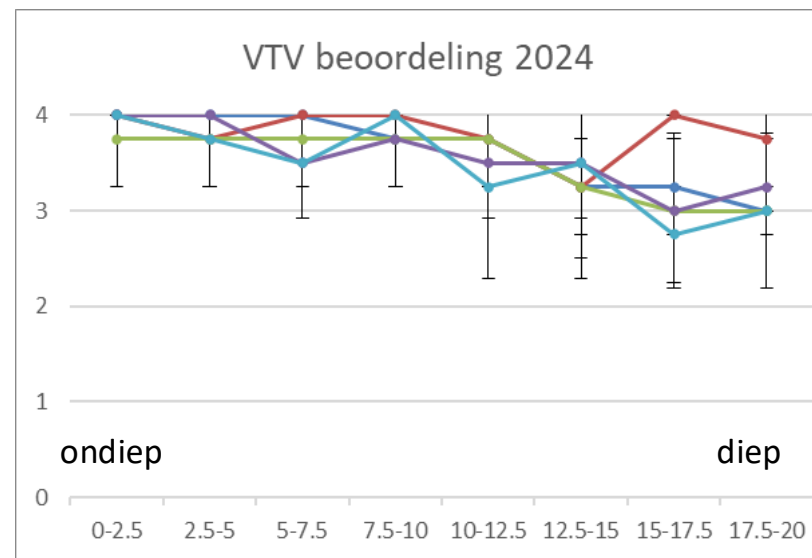
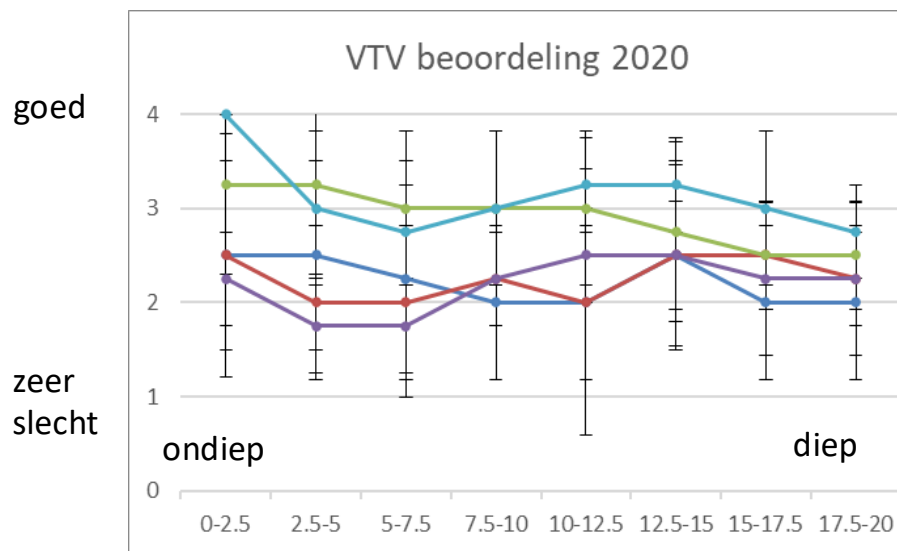

Waddenzee inzaai experiment

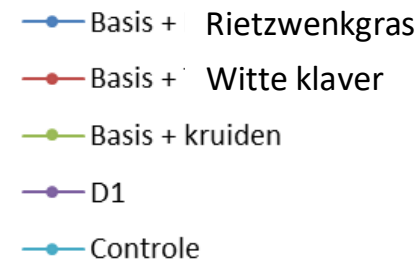
- Geen aanpassing schapenbegrazing en klepelbeheer
- Grasbasis: D1 met minder Engels raaigras
- Toevoegen kruiden of rietzwenkgras
- 5 jaar lang vegetatie en doorworteling gemeten (VTV)
- Treksterkte en golfsterkte gemeten

VTV beoordeling (dichtheid wortels)

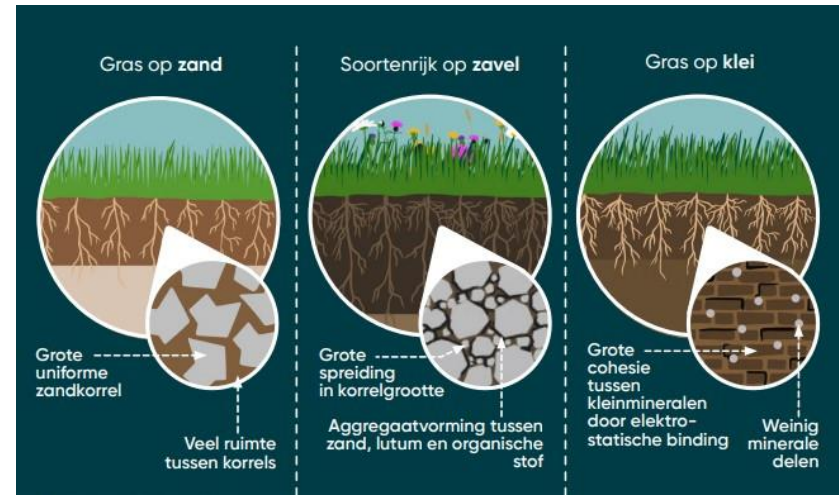
- Voorsprong kruidenmengsel, zowel in doorworteling als in treksterkte
- Alle mengsels doorstaan golfproeven

Conclusies

- Biodiversiteit levert minimaal gelijke erosiebestendigheid op
- Soortenrijkdom klei < zand
- Op klei draagt klei zelf meer bij aan erosiebestendigheid
- Kruidenrijkdom 40% optimaal voor sterkte

© Future dikes

Rol beheer en inzaai

beheer → vegetatie type

(Sprangers 1996, Voorschrift toetsen op veiligheid 2007)

bemesting	beheer	Vegetatie type
laag	Hooien	Soortenrijk glanshaver hooiland
	(schapen) drukbegrazing	Soortenrijke kamgras weide
	Klepelen / lawn	Soortenarm glanshaver grasland
middel	Periodic grazing	Kamgras weide
hoog	Hooien	Soortenarm glanshaver grasland
	(schapen) begrazing	Soortenarme kamgras weide

Zaadbronnen voor biodiverse dijken

- Doorzaaien met inheems en regionaal zaadmengsel
- Eventueel in stroken → → →
- Herbebruik oude toplaag (bodem of zoden)
- Verzamelen zaden van nabije plantenpopulaties zoals slaperdijken (<https://hetlevendarchief.nl/>)

Soortenrijke dijken

- (kunst)mest vermijden,
- Bloei en zaadzetting:
  - Maaien vanaf 2e helft juni
  - 2e maaibeurt (kort de winter in)
  - Gefaseerd maaien
  - Maatwerk!!

© Cyril Liebrand

Belang van maatwerk en goede aannemer

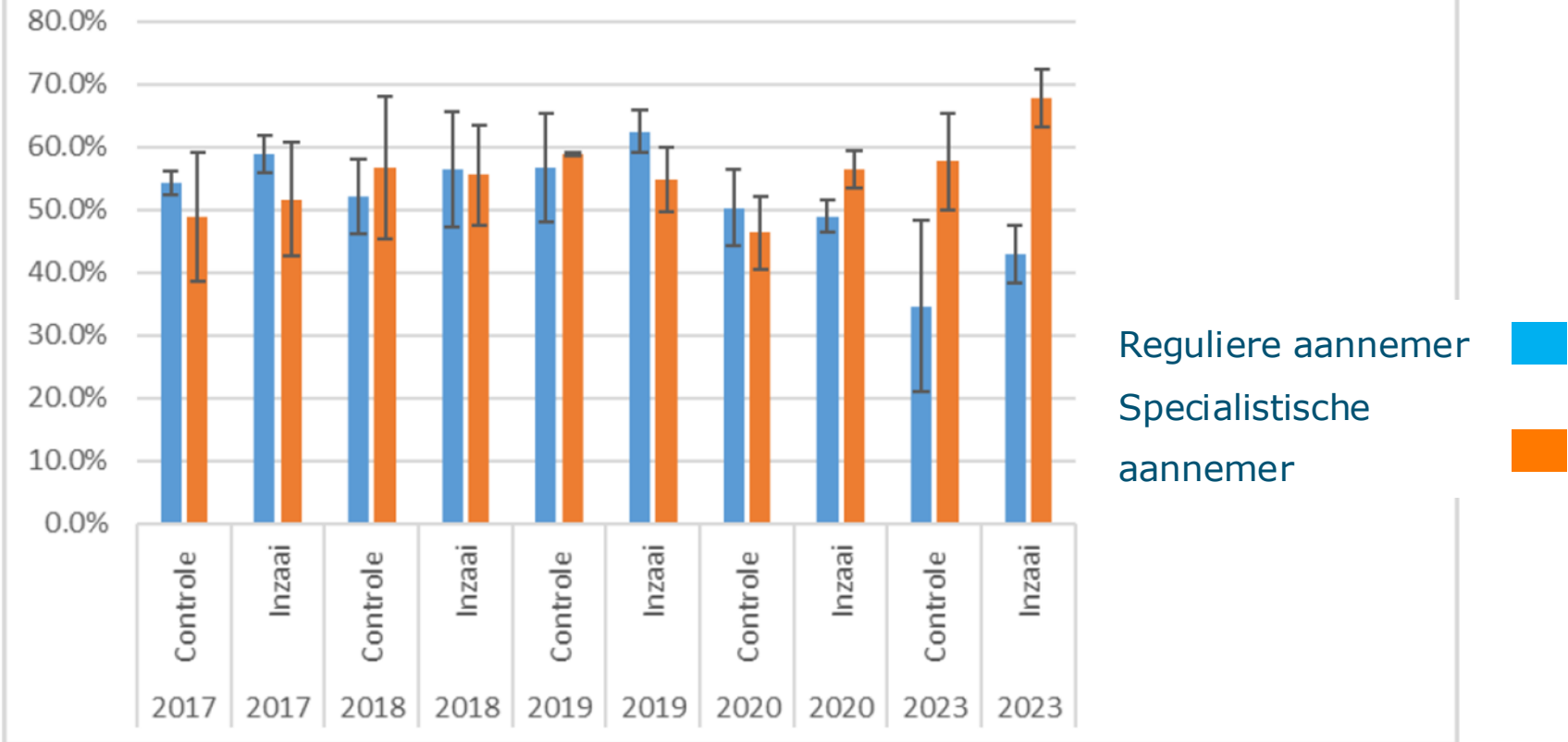
Maaisel kort laten liggen en goed afvoeren

(experiment Friso van der Zee)

Specialistische aannemer → meer kruiden

en een betere doorworteling!

Percentage herbs in vegetation

Reguliere aannemer
Specialistische aannemer

Klimaatverandering - droogte

Zomer 2022:

Kleine leeuwentand op de
Waddenzeedijk

Droogteproeven

Future Dikes

gevoeligheid droogte dijken

© Handreiking grasbekleding

- zavel (en organisch stof) houdt water beter vast dan zand of klei
- Kruiden en diepwortelende grassen investeren in diepere wortels tijdens droogte
- Niet begrazen of (kort) maaien tijdens droogte, geen energie meer voor wortels

rietzwenkgras

Dank u voor uw
aandacht!

17000 km waterkerende dijken

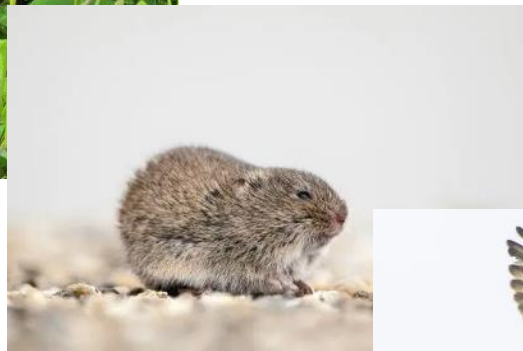

Dijken:

een hoge potentie voor
biodiversiteit van
permanent grasland

Vegetatie basis voor fauna

(Wadden) zeedijk toekomst

inzaaiproeven: drukbegrazing

Hersteltijd voor bloei,
zaadsetting en diepere wortels

klepelen → hooien langer
volhouden, evt 3 x maaien

geen (kunst)mest

beheerproeven: kruiden zaaien

Biodiversiteitswinst beperkt door
ontbreken zaden in omgeving

Geen (kunst)mest

(Boonweg, Friesland)

